

SLÄKTEN SOLIMONTANUS OCH SOLANDER

Ett hjälpmedel för framtida Solanderforskare jämte några fakta om släkterna
Bostadius, Burmarck, Dyhr, Granberg, Höijer, Idman, Kröger, Paterssen och Unaeus.

- Per Tingbrand© -

I mörkaste tänkbara skede av mitt liv ljusnade tillvaron helt oväntat, när Dr. Edward Duy-ker från Sydney i Australien med hustru, svärmor och två barn i juni 1992 dök upp i Piteå ef-ter att ha varslat om sin ankomst blott någon månad tidigare. Han föreslog att vi gemensamt skulle samla och publicera kommenterade brev från och till den internationellt kände vetenskapsmannen Daniel Solander (1733-82), som var född och uppvuxen i Piteå Gammelstad och blivit vida känd på södra halvklotet efter sin världsomsegling med James Cook 1768-71.

Duyker ovetande hade jag redan samlat ihop ett 70-tal sådana brev och sedan 1983 hunnit publicera knappt hälften av dessa med kommentarer i Piteå Segelsällskaps årsbok Sjørullan. Efter en hjärnblödning 1991 hade jag i min nya livssituation en längre tid varit djupt bekymrad över hur jag skulle kunna slutföra detta påbörjade projekt. Plötsligt som en skänk från ovan erbjöds ett lysande tillfälle att omvandla min bedrövliga situation till något positivt och meningsfullt, något som dessutom kunde vara mig till stor hjälp i min rehabilitering. Lättad grep jag därför detta gudasända halmstrå i flykten.

Som ett led i det nu inledda mångåriga samarbetet med Eddy – underlättat av att vi bägge kunnat kommunicera via E-post – skrev jag den 11 februari och den 25 augusti 1994 två promemorior på engelska, bägge med titeln *Summary of what so far has been ascertained about the Bostadius, Dyhr, Idman, Paterssen, Solander, Solimontanus families with emphasis on the Solander family*. Efterhand utmynnade vårt samarbete i två böcker, båda utgivna på södra halvklotet av The Miegunyah Press, Melbourne University Press, nämligen *Daniel Solander – Collected Correspondence 1753-1782* (1995), som vi skrev tillsammans, och *Nature's Argonaut – Daniel Solander 1733-1782. Naturalist and Voyager with Cook and Banks* (1998), som Eddy skrev på egen hand men hade vänligheten att tillägna mig.

Efter 38 mycket fina år i Övre Norrland, varav 37 i Piteå, flyttade min hustru och jag under 2001 ner till Dalarö för att komma närmare våra tre döttrar och numera två barnbarn, vilka alla bor på södra sidan av Stockholm. Flyttningen har dock inte inneburit något som helst avbrott i mina forskningar kring främst Solander och vänorterna Piteås och St. Barthelemys förflutna.

När det gäller Solander så hade jag förmånen att den 28 april 2002 inom ramen för den Internationella Vetenskapsfestivalen i Göteborg den 19-28 april få hålla ett föredrag om *Daniel Solander – ljuset från norr* i den del av festivalen, som ägnades Resor & Vetenskapliga expeditioner. Hemkommen därifrån skulle jag därefter plocka undan alla pärmar med Solanderiana, som belamrat mitt arbetsrum under april månad, när det plötsligt slog mig att jag som ett hjälpmedel för framtida Solanderforskare *hemma i Piteå* rimligen borde översätta texten i ovannämnda promemorior och göra dessa fakta lättillgängliga för andra efter mig.

I en första avdelning redovisas här släkterna Solimontanus och Solander, varefter jag sedan övergår till att redovisa vad jag hittills förmått utröna om familjerna Bostadius, Burmarck, Dyhr, Granberg, Höijer, Idman, Kröger, Paterssen och Unaeus i alfabetisk ordning. Självfallet hoppas jag att många kvarstående frågetecken kan rätas ut genom att andra forskare, som läser detta, tillför bitar av eget vetande och i förekommande fall korrigerar vad som i denna promemoria kan komma att visa sig vara missuppfattat från min sida eller eljest felaktigt.

Således har jag funnit följande gälla för nedan förtecknade medlemmar av angivna släkter:

SOLANDER, Anna Magdalena, gift **IDMAN**, se detta namn nedan.

SOLANDER, Anna Margareta (1710-57); född Gollnitz; gift två ggr, första gången med apotekaren Johan Lambert (1676-1738), andra gången den 28 december 1740 med juris professorn Daniel Solander i Uppsala; i sitt andra äktenskap mor till Fredrik Adolf och Lovisa Solander (möjligen också till Johanna Magdalena Solander?); avled den 11 augusti 1757.

SOLANDER, Carl (1699-1760); född den 28 mars 1699 i Stockholm som son till dåvarande läraren Daniel Solander och hans hustru Sophia Catharina Lundia; student vid *ångermanländska nationen* i Uppsala den 4 april 1715; mottog *subsidium studiosorum* i biskop Georg Wallins den äldres (1644-1723) församling 1718; filosofie magister den 13 juni 1722; i slutet av juni 1722 ordinerad till präst i samband med en biskopsvisitation i Skellefteå och därefter förordnad till sin faders hjälppräst; konrektor vid Piteå trivialskola den 13 maj 1730; gift med Magdalena Bostadia den 3 november 1730 och far till fyra barn, däribland *vår* Daniel Solander; omnämnd av Carl von Linné i samband med dennes *Iter Laponicum* sommaren 1732 med orden *Mag. SOLANDER filius hade nog besvär af mig och äffterlätt ingen ting, hwar med han mig fägna kunne; lofwade sig skola och skaffa mig en lappruma*; orerade vid prästmötet i Piteå 1734; rektor vid Piteå trivialskola från 1735; representerade prästeståndet vid riksdagarna i Stockholm 1734 och 1738; erhöll alla rösterna vid kyrkoherdevalet efter den avlidne fadern med fullmakt på tjänsten utfärdad den 18 februari 1740 oaktat han ej avlagt pastoralexamen, vilket ledde till anmärkningsförfarande mot Härnösands konsistorium, som invände att eftersom han visat prov på sådana lärda kunskaper hade man funnit examen överflödig i hans fall; prosttitel den 15 oktober 1740; installerad i sin tjänst av superintendenten Sternalⁱ den 22 februari 1741; opponent vid prästmötet 1741; organiserade ombyggnaden av kyrkan i Piteå Gammelstad under 1751; förrättade återinvigning av kyrkan den 1 november 1755; kontraktsprost i Piteå 1757; i brev den 2 april 1760 skrev sonen Daniel till Linné, att *Min K. Far har nästan hela vintren varit sjuklig, och nu sednast klagade han öfver en hårdhet öfver buken. Gud gifve at det ej hade någon fara med sig. Det har så småningom tiltagit at de ej kunde tro det vara Colique. De ha consul[terat] Doctor Gissler.ⁱⁱ Strax efter jul har en häst skjenat med min far och då har han kastat sig ur slädan, men kjände ingen olägenhet däraf, så at jag ej tror at det kunde vara orsaken;ⁱⁱⁱ avled den 27 maj 1760; hans änka hedrade hans minne genom att donera en mässingskandelaber till församlingskyrkan; porträtt av honom hänger i Piteå Museum men identiteten på avbildad person är ifrågasatt.^{iv}*

SOLANDER, Carl Bernhard (1739-39); född i Piteå Gammelstad den 4 oktober 1739 som son till Carl Solander och dennes hustru Magdalena Bostadia; yngste bror till *vår* Daniel Solander; avled i mitten av december samma år efter att ha levt endast nio och en halv vecka.

SOLANDER, Catharina Wilhelmina (1818-94); född Grape som dotter till kontraktsprosten Isak Grape i Piteå; gift med kyrkoherden i Norsjö Erik Johan Solander den 21 februari 1842; födde sju barn, varav Isak Herman (1843-82), Johan Edvard (1845-62), Hilda Karolina (1846-81), Hulda Gustafva (född 1848), Ernst Gustaf (1850-74), Elof Fabian (1853-74) och Emil Otto (född 1858); avled i Skellefteå efter många års sjukdom den 17 april 1894.

SOLANDER, Daniel Danielis (1707-85); född i Härnösand; farbror till *vår* Daniel Solander; inskriven 1725 vid Uppsala universitet som *Angermannus*; hovrättsnotarie i Stockholm 1740; gift den 28 december 1740 med änkan Anna Margareta Lambert, född Gollnitz, i vilket äktenskap han blev far till en pojke och två(?) flickor; professor i juridik – *jus patrium* och *jus romanum* – vid Uppsala universitet från 1740 till sin död; promotor vid universitetets doktorspromotioner 1752 men ej 1763; universitetets rektor 1746-47, 1758-59 och 1771-72; härbär-gerade brorsonen med samma namn under dennes studietid i Uppsala från 1750 till april 1759; *inspector musices*^v vid Uppsala universitet 1764; avled den 3 april 1785.

SOLANDER, Daniel (1733-82); *vår man* i detta sammanhang; linnélärjunge, naturvetenskapsman och världsomseglare; se nedan förtecknad Solanderlitteratur.

SOLANDER, Erik Johan (1841-89); född den 24 december 1809 i Njurunda som son av bonden Erik Pehrsson i Solberg; student i Uppsala 1833; prästvigd 1835; kyrkoherde i Norsjö från hösten 1841; gift med Catharina Wilhelmina Grape (1818-94) från Piteå den 21 februari 1842; opponent vid prästmötet i Piteå den 10 augusti 1842; under hans ämbets tid invigdes den nya kyrkan i Norsjö 1850; avled den 29 april 1889; far till sju barn [se under modern Catharina Wilhelmina Solander ovan]; NB: det yngsta av barnen Emil Otto, född den 9 januari 1858, fil. dr. docent i fysik vid Uppsala universitet från 1888, deltog som expert på magnetiska observationer i tvenne expeditioner till Spetsbergen (övervintringsexpeditionen 1882-83 och sommarexpeditionen 1899) och gav sitt namn till Solanderfjället nära Raudfjorden på Spetsbergen; närmare släktskap med Pitegrenen av släkten Solander kan ej påvisas.

SOLANDER, Fredrik Adolf (1750-18??); född den 1 september 1750 som son till juridikprofessorn Daniel Solander och hans hustru Anna Margareta, född Gollnitz; kusin till *vår Daniel*, inskriven vid Uppsala universitet och senare omnämnd som löjtnant; förefaller ha gått till sjöss och slutligen ha slagit sig ned i Danmark, där en sentida ättling till honom är dansken Ib Solander, Frederiksgade 35, 7620 Lemvig, Danmark, som jämte sina barn visat stort intresse för Solanders minne, besökt såväl Piteå som Stigsjö och lämnat värdefulla uppgifter till över-tecknad.

SOLANDER, Daniel [Danielis^{vi}] (1669-1738); född den 6 januari 1669 i Stigsjö, Säbrå, medan fadern ännu var kaplan vid Stigsjö kapell men kort före det att fadern utnämndes till kyrkoherde i Nordmaling; studerade vid Härnösands gymnasium; inskriven vid Uppsala universitet den 22 september 1688; efter fullbordade gradualstudier promoverad fil. mag. den 10 december 1697; gift med Sophia Catharina Lundia, dotter till Carolus Lundius (1638-1715), professor i juridik vid Uppsala universitet; tjänstgjorde någon tid som lärare i Stockholm; prästvigd 1700; utnämnd till rektor vid St. Klara skola i Stockholm den 11 oktober 1700; lektor i *eloquentia* (värtalighet) från 1706 vid Härnösands gymnasium; lektor i *teologi* från 1714; s:a gymnasiets rektor 1710 och 1715; utnämnd till kyrkoherde i Piteå 1715 med fullmakt undertecknad i Timurtasch, Turkiet, efter att ha tillträtt tjänsten 1716 blev han, hustrun och två barn^{vii} under ett ryskt infall i Pitebygden i december s:a år under försök att fly undan upphunna av kosacker; en samtida *sannfärdig relation*^{viii} uppger, att *Uti Kindbäcksbjö blef Herr Prosten i Pithe Mag. Solander, Bårgmästaren där sammastädes Herr Dahlgren, Herr Johan Forbus ifrån Ijo Herr Henrich Engmarck ifrån gamla Carlbjö med oräkneliga andra afklädde och spolierade*; länge en ledande ståndsperson i Pitebygden; kontraktsprost från 1722; upplät natthärbärke åt *studiosus* Carl Linnaeus tvenne nätter under dennes *Iter Lapponicum* i slutet av juni 1732; i samband därmed beskriven av den framtida *blomsterkonungen* som *Probst mag. SOLANDER i Pitheå, en god gamal gubbe, accomoderade mig 2:ne gånger honett*; för andra gången ruinerad vid den ryska brandskattningen av Piteå Nya och Gamla stad med omgivningarna den 14 juni 1721; enligt Petrus Stecksenius Graans^{ix} gradualavhandling från 1731 förestod han *med utomordentlig omsorg och vaksamhet och med stort bifall av rättsinniga människor det ämbete, som blivit åt honom anförtrott. Må han länge leva samt njuta hälsa och friska krafter!*^x; förvärvade före sin död hemmanet Öjebyn nr 3, där nutida Björklunda återfinns, av komminister Telaeus; hans prydligt uthuggna gravhäll hamnade svårförklarligt som brosten till en bondgård på Pitholmen innan den återfördes till Piteå landsför-samlings kyrka, där den en lång följd av år emellertid stått dold bakom en orgel; inskriptionen omtalar att graven tillhör *Probsten och Kyrkioherden magister Daniel Solander*, hans hustru, barn och arvingar.

SOLANDER, Gertrud Sophia, gift **KRÖGER**, se detta namn nedan.

SOLANDER, Lovisa (17??-1???); dotter till juridikprofessorn Daniel Solander och hans hustru Anna Margareta, född Gollnitz; kusin till *vår Daniel*.

SOLANDER, Magdalena Bostadia (1713-1789); dotter till häradshövdingen i Västerbotten Marcus Bostadius och hans hustru Christina, född Sand; modern avled samma år som Magdalena föddes, möjligen i sviterna efter förlossningen, medan fadern avled 1728; sålunda föräldralös när hon gifte sig med Carl Solander den 3 november 1730; födde 1732-39 fyra barn, nämligen Sophia Christina den 21 februari 1732, *vår man* Daniel den 19 februari 1733, Anna Magdalena den 15 november 1735 och Carl

Bernhard den 4 oktober 1739; änka den 27 maj 1760; skrev ett brev till von Linné, dagtecknat Piteå Gammelstad den 23 juni 1762,^{xi} och flyttade uppenbarligen under andra hälften av samma år till dottern och svärsonen i Ijo, enär husförhörsboken för 1750-70 innehåller anteckningen *flyttat fr. församl. 1762*; efter svärsonens död den 24 december 1772 skrev hon den 10 december 1774^{xii} till Pehr Wilhelm Wargentin alltjämt från Ijo men flyttade därefter, senast vintern 1775/76, med dotter och fem barnbarn tillbaka till Piteå, varifrån hon ånyo skrev till Wargentin den 29 april 1777^{xiii}; bodde alltjämt i Piteå, när hon skrev till Sir Joseph Banks den 8 november 1785^{xiv}; omnämnd av den engelske resenären Matthew Consett, Esq., i dennes bok *A Tour through Sweden, Swedish Lapland, Finland and Denmark* (1789) som boende i Öjebyn under genomresan i juni 1786^{xv}; i sitt brev till Sir Joseph Banks den 6 januari 1787^{xvi} från dottern Anna Magdalena Idman heter det, att *på Min Käraste Mor böriar och Krafterna aldeles at aftaga* och i dotterns förnyade brev till Banks den 4 augusti 1787^{xvii} heter det, att *våra tryckande omständigheter och swagt underhåll hafwer så utmattat min Käraste Mor at hon till största delen är säng Liggande*; avled i Piteå Gammelstad under 1789;^{xviii} hennes porträtt hänger i Piteå Museum men identiteten av avbildad person är ifrågasatt.^{xix}

SOLANDER, Martin [Martinus Danielis^{xx}] (1666-1723); född den 11 juli 1666 i Stigsjö som son till dåvarande kapellanen, sedermera kyrkoherden i Nordmaling Daniel Michaelis Solimontanus och sannolikt dennes första hustru av tre, en dotter till bonden Daniel Larsson i Brunne [Annica Pädersdotter, född 1630?], efter inledande studier vid Härnösands gymnasium student i Uppsala den 16 september 1685; promoverad filosofie magister den 9 december 1697; genom kungl. brev, utfärdat i Lais den 31 mars 1701, utnämnd till lektor i etik och historia vid Härnösands gymnasium; gift med prosten i Själeved Haquin Bohlins dotter Brita Bohlin den 6 juni 1703; gymnasiets rektor 1704; interimistiskt i avvaktan på Karl XII:s bekräftelse utsedd till kyrkoherde i Torsåker i Ådalen den 23 december 1709; husesyn efter företrädaren i augusti 1711; hustrun födde [först omkring 1722-23?] en dotter, som emellertid kort därefter avled; avled efter en tids *sängliggande* den 21 maj 1723 och blev begravd i Dals kyrka framför altaret en vecka senare; änkan omgift 1728 med häradshövding Christian Wallensteen; porträtt av kyrkoherde Martin Solander återfinns i Ytterlännäs kyrka.

SOLANDER, Per (1682?-1772); sonson till Daniel Michaelis Solimontanus; fadern torde ha varit någon av dennes äldsta söner, som bott kvar i Stigsjö; skriven i Levar enligt Nordmalings kommunionbok för 1704-08; Nordmalings dödbok för den 20 november 1772 har texten: *Inhysesman Per Solander frå Järnäs, warit gift med Cath. Persdotter i 18 år och aflat 4 st. Barn, 2 söner och 2 döttrar. Har under mycket fattigdom, som sluteligen paradades med bräcklighet, warit tillfreds och förnöjd, är en sone son af gl. Pastor Solimontanus här wid Församlingen, 89 år 27 veckor*; en son till honom, Per Solander den yngre i Järnäs, var gift med Maria Helenia, född den 24 augusti 1717 som dotter till komminister Elias Hellenius, och som efter mannens död gifte om sig med båtsmannen Jon Hvitlock.

SOLANDER, Sophia Catarina Lundia (1???-1757); dotter till professorn i juridik vid Uppsala universitet Carl Lundius (1638-1715); gift med Daniel Solander (1669-1738) och mor till Carl Solander (1699-1760), Daniel Solander (1707-85) och Gertrud Sophia Lundia Solander (171?-47); efter makens död 1738 flyttade hon 1741 med sin dotter Gertrud Sophia till Björklunda, där hon sedan levde till sin död den 17 januari 1757.

SOLANDER, Sophia Christina (1732-33); född den 21 februari 1732 som dotter till Carl Solander och hans hustru Magdalena Bostadia Solander; äldsta syster till *vår man*; avled den 1 juni 1733.

SOLIMONTANUS, Daniel Michaelis (1621-80?); född den 10 april 1621 i byn Solberg i Stigsjö i södra Ångermanland som son till bonden Michel Nilsson, ägare till hemmanet Solberg No 2, och dennes hustru Sara Simonsdotter; student den 26 februari 1646; antog under studietiden namnet Stigzelius men tog sig därefter det nya namnet Solimontanus för att indikera ursprunget från fädernebyn Solberg, när han prästvigdes den 1 september 1652 i St. Jakobs kyrka i Stockholm; kaplan vid Stigsjö kapell i Säbrå församling 1659-61; gift tre ggr, första gången med en dotter till bonden Daniel Larsson i Brunne [Annica Pädersdotter, född 1630?], andra gången med Elsa Brunnera och tredje gången med Anna Jonsdotter Wenman; far till inalles sju barn, varav tre döttrar och fyra pojkar,

vilka alla söner antog namnet Sol[I]ander; dottern Margareta gifte sig med Per Danielsson, Byn, Stigsjö; dottern Barbara (1656-1730) gifte sig 1677 med komminister Jonas Georgii Athmarius i Nordmaling och födde 10 barn; dottern Elsa gifte sig 1685 med länsman Jon Bergquist; kyrkoherde i Nordmalings församling från 1670; ett skriftligt förlikningsavtal av den 9 september 1672 mellan honom och komminister Calicius vittnar om en mellan de två prästerna uppblödd ägotvist, som slutligen måste lösas med hjälp av utsocknes präster.

BOSTADIUS, Marcus Marcusson (1662-1728); justitiarie i Västerbottens lappmarker 1698-1714 och häradshövding^{xxi} i Västerbottens södra kontrakt 1709-28 bosatt i Umeå; gift två ggr, första gången med ? , andra gången med Christina Sand (avled 1713); i dessa äktenskap far till i vart fall fyra döttrar, varav 1) Elsa Bostadia (1698?-1782); 2) Anna Christina Bostadia (1700-74); 3) Brita Bostadia (död ca 1788); 4) Magdalena Bostadia (1713-89).

BOSTADIA, Anna Christina, gift **HÖLJER**, se under detta namn nedan.

BOSTADIA, Brita, gift **GRANBERG**, se under detta namn nedan.

BOSTADIA, Elsa, gift **BURMARCK**, se under detta namn nedan.

BOSTADIA, Magdalena, gift **SOLANDER**, se under detta namn ovan.

BURMARCK, Elsa (1698?-1782); dotter till häradshövdingen i Västerbotten Marcus Bostadius; gift med kyrkoherden i Landskrona Erik Burmarck och änka efter honom 1746; avled i Norrvinge i Skåne den 8 april 1782 i 84:e året; mor till Sofia Elisabet Paterssen, *vår mans* kusin.

BURMARCK, Erik (1682-1746); född i Piteå den 20 november 1682 som son till rådmannen och handlanden Johannes Burmarck och dennes hustru Sofia Eriksdotter, född Noraeus; efter Piteå trivialskola elev vid Strängnäs gymnasium från 1700 och student i Uppsala från 1705; kyrkoherde i Landskrona församling från 1732; gift med Elsa Bostadia från Umeå och far till Sofia Elisabet Paterssen.

DYHR, Anna Sophia (1788-18??); dotter till Michael Dyhr och dennes hustru Magdalena Christina, född Idman; döpt enligt Piteå församlings dopbok den 10 augusti 1788; utflyttad till Stockholmn i september 1807 enligt husförhörslängd.

DYHR, Magdalena Christina (1761-18??); född i Ijo, Österbotten, som dotter till kyrkoherde Daniel Idman och dennes hustru Anna Magdalena, född Solander, och systerdotter till *vår man*; gift med tillförordnade [kronobetjanten?] Michael Dyhr och bodde på Böle No 2 i Piteå innan hon flyttade med maken till Kuopio 1791; skrev ett ännu bevarat brev till Sir Joseph Banks, dagtecknat Stockholm den 22 mars 1813,^{xxii} och beskrev sin nödställda situation sedan *min Man var nödsakad at rymma för skuld, och lemnade mig med åtta små Barn; jag har och sedan måsta fly undan Fienden hit til Stockholm med fyra Barn* [Duyker & Tingbrand 1995 s 428-429].

DYHR, Michael Dyhr (1754-1838); född i Piteå den 17 november 1754; var tillförordnad *kronobetjänt*[?] när han gifte sig med Magdalena Christina Idman; bodde på Böle No 2 i Piteå men flyttade jämte sin familj i slutet av mars 1791 till Kuopio i Finland, där han försörjde sig som restauratör till dess att han blev *bankrutt* 1794; lämnade sin familj och flydde undan sina fordringsägare; avled i Nesna församling i norra Norge den 13 februari 1838.

[DYHR], Michil Michilsson (1???-1658); ursprungligen från Piteå Gammelstad; fälttåg och garnisonstjänst vid ett Västerbottenskompani i Livland 1621-22 och d:o i västra Preussen 1628-29, från 1628 med löjtnants grad; höll vakt 1656-57 *för Ryssens infall skull i Uhleåborgs Lähn*; identisk med den under samma ryska krig omnämnde person, som ledde exercisen med Piteå borgerskap *på*

bästa sättet han kan, nästan hvar söndagsafton och blifwa nästan som en löjtnant;^{xxiii} avled i januari 1658.

DYYR, Michel Johansson (1662-17??); son till *gamble leutnanten* Michill Michilsson [Djyör]; kronolänsman i Piteå socken från senast 1689 till 1700, då han tvingades avgå i följd av bristande uppbördsredovisning.

GRANBERG, Brita (1???-ca 1788); född Bostadia som dotter till häradshövding Marcus Bostadius i Umeå; gift med en viss kapten Granberg;^{xxiv} levde sina sista år tillsammans med systemn Magdalena Bostadia Solander i Piteå Gammelstad; beskrevs av Anna Magdalena Idman, née Solander, i brev den 6 januari 1787 till Sir Joseph Banks^{xxv} med orden *Min Gamla och siukliga Moster Lefwer ännu, hon skal ständigt hafwa en pärson til sin uppässning resp gammal och skröplig*; även omnämnd i Anna Magdalena Idmans förnyade brev till Banks den 4 augusti 1787 med orden *Min gamla Moster Lefwer och ännu.*^{xxvi}

HÖIJER, Anders (1694-1764); son till rådman Johan Höijer och dennes hustru Margareta Johansdotter, född Johansson; gift tvenne ggr, 1:a ggn med Maria Wännman (avled ca 1720), 2:a ggn 1721 med Anna Christina Bostadia från Umeå; vid tidpunkten för 2:a giftermålet var han rådman i Piteå men blev sedermera borgmästare därstädes;

HÖIJER, Anna Christina (ca1700-74); född Bostadia som dotter till häradshövding Marcus Bostadius i Umeå och dennes andra hustru Christina, född Sand ; gift den 15 oktober 1721 i Riddarholmskyrkan i Stockholm med rådmannen sedermera borgmästaren i Piteå Anders Höijer; mor till barnen Fredericus (f. 1724) och Anna Christina (f 1732); avled den 7 mars 1774.

HÖIJER, Anna Christina (1732-72); dotter till Anders Höijer och dennes andra hustru Anna Christina, född Bostadia; gift tvenne ggr, 1:a ggn med greve Anders Gabriel Leijonstedt men blev änka efter blott några veckor, 2:a ggn med friherre Gustaf Adolf Horn af Åminne; avled den 28 mars 1772.^{xxvii}

HÖIJER, Fredericus (1724-39); son till Anders Höijer och dennes andra hustru Anna Christina, född Bostadia; inskriven vid Uppsala universitet 1737; avled i Uppsala 1739.

HÖIJER, Gabriel (1688-1736); son till rådman Johan Höijer och dennes hustru Margareta Johansdotter, född Johansson; inskriven vid Uppsala universitet 1705; *prem.kämner* i Stockholm; gift ca 1720 med rådmansdottern Anna Elisabet, född Schenning.

HÖIJER, Johan Eriksson (165?-1724); född i Luleå som son till rådmannen Erik Nilsson Höijer och dennes 1:a hustru Anna Dagesdotter, född Forsman, från Råneå; gift med Margareta Johansdotter 1678; vann burskap i Piteå den 11 maj 1687 och samma dag vald till rådman; vald att företräda borgerskapet i Västerbottens städer vid riksdagen 1693/94 och 1710; far till ett flertal barn, varav blott tre uppnådde vuxen ålder; framför altaret i Piteå stads kyrka återfinns en i golvet infälld gravhäll med ett tremastat skepp i relief under fulla segel med inskription: *Framledne borgmästaren i Pitheå Johan Johansson och des hustru Anna Andersdoter Burman sampt theras swärson Rådth och Handelsmannen Johan Erichsson Höyer och des K: Maka Margareta Höyer med theras barn och bröstarfvingar är denna stenn och graf tilhörig A^o 1717*; är porträttet i Piteå museums rådhus, hittills bedömt föreställa Carl Solander, rätteligen ett porträtt av Johan Höijer?^{xxviii}

HÖIJER, Margareta Johansdotter (16??-1722); dotter till borgmästaren i Piteå Johan Johansson^{xxix} (16??-1713) och dennes hustru Anna Andersdotter, född Burman (16??-1725); gift 1678 med Johan Höijer och mor till flera barn, varav sonen Gabriel (f 1688), dottern Sophia (f ca 1693) och sonen Anders (f 1694) nådde vuxen ålder; är porträttet i Piteå museums rådhus, hittills bedömt föreställa Magdalena Bostadia Solander, rätteligen ett porträtt av Margareta Johansdotter Höijer?

HÖIJER, Sophia (ca 1693-1777); dotter till rådman Johan Höijer och dennes hustru Margareta Johansdotter, född Johansson; gift före 1723 med ryttmästare Carl Schönberg; änka efter denne före 1748; mor till två döttrar; avled i Norrköping.

IDMAN, Anna Magdalena (1735-1807); född i Piteå Gammelstad den 15 november 1735 som dotter till Carl Solander och hans hustru Magdalena Bostadia; yngre syster till *vår man*; höll vid 16 års ålder ett uppmärksammat tal på Drottning Lovisa Ulrikas 31sta födelsedag den 24 juli 1751; *gifter till Ijo* enligt kyrkoboken där hennes make Daniel Idman var kyrkoherde; födde fem barn i äktenskapet 1758, 1761, 1766 (2) och 1771; konsulterade hösten 1761 professor Acrell i Stockholm för en bröståkomma och besökte jämte sin make Linné i Uppsala under hemresan i december samma år; änka den 24 december 1772; flyttade jämte sin mor och fem barn i ålder 14, 11, 6, 6 och 1 tillbaka till Piteå någon tid efter den 10 december 1774, dock senast under 1775; skrev ännu bevarade brev till Sir Joseph Banks den 6 januari och 4 augusti 1787, av vilket förstnämnda brev framgår att i januari 1787 endast två av hennes barn ännu bodde kvar i hemmet; avled i gulstot i Piteå Gammelstad den 13 mars 1807

IDMAN, Daniel Nileksen [Nilsson] (1719-72); född i Hvittis som son till prostens Nils Idman^{xxx} och dennes hustru Christina Procopaea; familjen Idman hade flyttat från Sverige till Finland i något skede av 1600-talet; student i Åbo 1735; var vice pastor i Sagu då han efter kyrkoherdeval i Ijo i norra Österbotten 1753 erhöll majoriteten av rösterna och fick fullmakt att vara kyrkoherde där; de flesta församlingsborna uppgavs sig emellertid ha röstat på honom sedan han före valet utfäst sig komma att *konservera*, d v s gifta sig med, den framlidne företrädaren Gustavus Christiani Fabricius (1698-1752) efterlämnade barnlösa änka Margreta Cajana; ^{xxxi} eftersom han ej infriat detta äktenskapslöfte utan i stället gift sig med Anna Magdalena Solander från Piteå anhöll församlingen att fullmakten skulle återkallas och ett nytt val företas; genom utslag den 17 juli 1754 avtog Kungl. Maj:t denna besvärstalan, dock med bibehållen möjlighet för Ijoborna att *om de förmente sig fog dertill hafva* väcka talan vid vederbörlig domstol; sedan Idman därefter omedelbart tillträtt pastoratet utbröt en flerårig tvist mellan honom och änkan, som tillerkänts *dubbla Nådeår*, rörande de pastoralier som Idman under nådeårstiden uppburit, vilken tvist också den fördes upp till Kungl. Maj:t för avgörande med okänt resultat; invigdes i sitt ämbete av biskop Mennander först 1760; far till fem barn 1758-71; enligt postscriptum till *vår mans* brev till Carl von Linné under världsomseglingen från Rio de Janeiro den 1 december 1768 ombads Linné *låta innelykte til min Svåger afsändas med påsten* men detta brev, sannolikt avsett för modern, har ej bevarats för eftervärlden; avled den 24 december 1772.

IDMAN, Carl Niklas (1758-180?); född i Ijo, Österbotten, som son till kyrkoherde Daniel Idman och dennes hustru Anna Magdalena, född Solander, och systerson till *vår man*; i förhörsbok 1807-17 har antecknats: *Afsk. Sergeant Carl Idman f. 1758. Attest till finska armén den 29. ? 1808. Ant. Död. Hustru Johanna Elisabeth Helin, f. 27. ? 1766. Barn: Anna Lisa (3) f. 13. 6. 1797. Ant. "attest till staden 6.8 1812. Död 25.12. 1814"*.^{xxxii}

IDMAN, Daniel (1766-1???); född i Ijo, Österbotten, som son till kyrkoherde Daniel Idman och dennes hustru Anna Magdalena, född Solander, och systerson till *vår man*; sannolikt tvillingbror till närmast efterföljande person.

IDMAN, Johanna Elisabeth [Eva Johanna?] (1766-1824); född i Ijo, Österbotten, som dotter till kyrkoherde Daniel Idman och dennes hustru Anna Magdalena, född Solander, och systerdotter till *vår man*; sannolikt tvillingsyster till närmaste föregående person; avled [i Piteå Gammelstad?] den 23 april 1824 enligt Piteå församlings husförhörslängd 1817-25.

IDMAN, Maria Charlotta (1771-1818); född i Ijo, Österbotten, som dotter till kyrkoherde Daniel Idman och dennes hustru Anna Magdalena, född Solander, och systerdotter till *vår man*; avled [i Piteå Gammelstad?] den 13 oktober 1818 enligt Piteå församlings husförhörslängd 1807-17; antecknad som *demoiselle* som fött sex barn mellan 1795 och 1812; i församlingens dopbok saknas faderns namn till de två sistfödda barnen.

KRÖGER, Gertrud Sophia (171?-47); f Solander som dotter och yngsta barn till kyrkoherde Daniel Solander och hans hustru Sophia Catharina, född Lundia; eftersom blott två barn uppges ha funnits i

familjen vid tiden för det första ryska infallet i Pitebygden 1716 bör hennes födelse ha inträffat i slutet av 1710-talet efter 1716; syster till Carl Solander och därigenom faster till *världsomseglaren*; kan antagas ha varit den *jungfru Solander*, som omkring 1731 vistades i *Sahl. Prof. Lundius gård* i Uppsala,^{xxxiii} gift 1746 med borgmästaren i Piteå, Nils Kröger; avled i barnsäng den 12 oktober 1747; en handskrivnen notbok med första ägarens namn präntat på försättsbladet *Gertrud Sophia Solander Ups. 1731* – överlämnad av Alfhild Axelson till Norrbottens museum som gåva och förvarad i dess arkiv (nr 1184) – blev i samband med firandet av Daniel Solanders 250-årsjubileum 1983 underlag för en ljudkassett med cembalomusik och ett förklarande häfte med titeln *Gertrud Sophia Solanders sånger*.

KRÖGER, Nils (1709-75); son av landskamreraren Nils Kröger (+ ca 1752) och dennes hustru Magdalena, född Warg; borgmästare i Piteå Nystad från 1745; gift med Gertrud Sophia Solander 1746; ansökte jämte vice stadsnotarien Jonas Häggman den 17 november 1753 om tillstånd att få anlägga den första finbladiga sågkvarnen i norra Västerbotten vid den s k Arnemarksstryckan;^{xxxiv} riksdagsman för Piteå i borgarståndet vid riksdagarna 1751/52, 1755/56, 1760-62 och 1771/72; avled den 3 juni 1775; efternamnet återges även stavat *Kryger*, exempelvis hos Norrlandsskildraren Hülphers^{xxxv} i dennes dagboksanteckningar från sin resa genom Pitebygden i juli 1758: *Borgmästaren Kryger berättade, at stadsens inewänare kuna bestå af 110 hushåll eller 800 själar, hwaraf handlande äro öfwer 20 och idka här handel med fögderiets 3:ne socknar i Piteå, Scheleft ock Burte.*[- - -].

PATERSSEN, Matthias (1706-78); född den 18 augusti 1706 i Kvistofta som son av prosten Enhard Paterssen och dennes hustru Märta Maria, född Morian; påbörjade vid 20 års ålder studier i teologi och filosofi vid Lunds universitet; prästvigd 1735 och från s:a år hjälppräst hos prosten Erik Burmarck i Landskrona; erhöll fullmakt som kyrkoherde i Västra Karaby och Saxtorp utanför Landskrona den 22 januari 1746 men installerades där först den 17 juli 1748; gift den 18 april 1746 i Landskrona med Erik Burmarcks dotter; den svåra branden i Västra Karaby den 17 oktober 1757 var ytterst nära att drabba även prästgården; efter 23 år transporterad på egen begäran till Norrvidinge och Dagstorps pastorat, där han tillträdde den 1 maj 1769; häradsprost i Harjagers kontrakt den 9 maj 1770; avled i Norrvidinge den 12 februari och jordfästes den 26 mars 1778; en oljemålning^{xxxvi} av honom förvaras i Norrvidinge kyrka.

PATERSSEN, Sofia Elisabet (1716-1802); dotter till Erik Burmarck och dennes hustru Elsa, född Bostadia; kusin till *vår man* på mödernet; gift med Matthias Paterssen i Landskrona den 18 april 1746; jämte sin make härbärgerade hon Solander i sitt hem i Skåne från sommaren 1759 till våren 1760; flyttade med maken till Norrvidinge 1769; änka från 1778; avled den 13 februari 1802 i Ronneby 86 år och begravd i Norrvidinge den 8 april samma år; en olje-målning^{xxxvii} av henne förvaras i Norrvidinge kyrka.

UNAEUS, Zacharias (1709-66):lärjunge i Piteå trivialskola 1724, student i Uppsala från 1726, promoverad fil.mag. 1737, kollega i Piteå trivialskola 1744,^{xxxviii} prästvigd i Uppsala 1745, högg in årtalet 1750 i den s k Nummerhällan på Stor-Rebben i Piteå skärgård för att utmärka normalvattenståndet det året;^{xxxix} pastorexamen i Härnösand 1751; regementspräst vid Västerbottens regemente 1751-56; kyrkoherde i Råneå från den 17 mars 1756 till sin död i Råneå den 15 mars 1766 och begravd i Råneå kyrka.^{xl}

APPENDIX:

Transkription av Magdalena Bostadia Solanders enda bevarade brev till Carl von Linné, dagtecknat Piteå den 23 juni 1762. Originalet förvarat i Linnean Society, London (L.S. II:125-126). Kopia i microfiche i Uppsala universitetsbibliotek.

Wälborne Herr Archiater och Riddare
Höggunstige Herre

Then gunst^{xli} och bewågenhet Herr Archiatern och Riddaren städse behagat wisa emot mig och de mina förbinder mig at med denna upwaktning hos Herr Archiatern och Riddaren i ödmjukhet förmåla, det iag nu är sinad at begifwa mig härifran orten til min K. Måg och Dotter i Österbotn at där förblifwa så länge den Högste behagar så foga mina omständigheter. och som Herr Archiatern och Riddaren behagat härtills hafwa all moda ospard at gunstigt befordra de bref som ifrån min K: Son ankommit och til honom afgått så anhåller iag i all ödmiukhet det tackes Herr Archiatern och Riddaren äfwen hädan efter låta mig wederfaras samma ynnest, då adressen til mig blifwer på Torneå och [I]jo. Ifrån min K. Son har iag ej haft nagot bref sedan förleden januari månad, hwarföre iag ej heller nyligen kunat skrifwa honom til i säkerhet om huru hans tilstånd är och hwarest han wistas. skulle Herr Archiatern och Riddaren hafwa eller få någon Kundskap om honom hoppas iag at Herr Archiatern och Riddaren af wanlig ynnest hugnar mig med del theraf hwilket mig til all ärkänsamhet skall förbinda.

För öfrigt anhåller iag om min ödmiuka wördnads förmålan hos Nådiga Frun och öfriga Förnäma Wårdnaden och framhärda stedse

Wälborne Herr Archiaterns och Riddarens
Ödmiukaste tiänarinna
Magdalena Bostadia

Piteå d. 23 juni 1762.

KÄLLOR och REFERENSLITTERATUR:

Piteå församlings dopbok för den 10 augusti 1788, Böle; d:o för den 13 juni 1797, Öjebyn; d:o för den 4 oktober 1811 och d:o för den 20 november 1812.

Piteå församlings förhörbok 1750-70;^{xlii} d:o 1807-1817 Böle nr 2; d:o 1807-17, Öjebyn, folio 87; d:o 1817-1825, Gamla staden, folio 79; d:o 1817-25, folio 87.

Piteå församlings dödbok för den 13 mars 1807.

Samtliga ovan redovisade handlingar har välvilligt redovisats till sitt innehåll genom skrivelser från och telefonsamtal med kyrkoskrivaren Sonja Lundquist, Arnemark, till vilken jag står i mycket stor tacksamhetsskuld.

-
- Axelson, Alf W.: Kapitlet *Familjen och hembygden* s 7-20 i Gisselquist & Tingbrand nedan, Piteå, 1983.
- ” - *Pitebygdens historia. En kort historik till omkring 1900*, Piteå, 1989.
- Bergholm, Axel: *Sukukirja I-II*, Jyväskylä, 1984; i berörda delar översatt och kommenterad i brev den 29 november 1991 från journalisten och för-fattaren Karl-Gustav Olin i Jakobstad, Finland.
- Brunned, Stig: ”*Vi flytt*” *sade våra förfäders barn* i Västernorrlands Allehanda för den 22 april 1997.
- ” - Skrivelse till författaren den 24 april 1997.
- Bygdén, Leonard: *Hernösands stifts herdaminne. Bidrag till kännedomen om prästerskap och kyrkliga förhållanden till tiden omkring Luleå stifts- utbrytning*, I-IV, Uppsala och Stockholm, 1923-26.
- Carlqvist, Gunnar: *Lunds stifts herdaminne från reformationen till nyaste tid*, Lund, 1959.
- Consett, Matthew, Esq.: *A Tour through Sweden, Swedish-Lapland, Finland and Denmark In a series of letters illustrated with engravings*, London, 1789, 2:a uppl. Stockton, 1815.
- Duyker, Edward: *Nature’s Argonaut – Daniel Solander 1733-1782. Naturalist and Voyager with Cook and Banks*, The Miegunyah Press, Melbourne University Press, 1998.
- Duyker, Edward & Tingbrand, Per (editors and ranslators): *Daniel Solander – Collected Correspondence 1753-1782*, The Miegunyah Press, Melbourne University Press, 1995.
- Dyhr Sylvin, Ingeborg & Hèrnod, Eva: *Gamble Leutnanten och hans släkt. 400 år med släkten Dyhr-Hèrnod. En släktrönika*, Esbo, Finland, 1991.

- Fries, Th. M. (utg.): *Bref och skrivelser af och till Carl von Linné. Del III. Bref till och från enskilda personer: A-B utom Bäck*, utgifna och med upplysande noter försedda af Th. M. Fries, Stockholm, 1909.
- Gisselquist, Christian & Tingbrand, Per (red.): *Daniel Solander 1733-1782 – Naturvetenskapsman och världsomseglare*, Piteå kommuns kulturnämnd. Skrifter 1, Piteå, 1983.
- Hülphers, Abraham A:son: *Samlingar til en beskrifning öfwer Norrland. Samling 5. Band 1 [landsbygden] Om Westerbotten*, Westerås, 1789. Band 2 *Om Westerbottens städer*, Westerås, 1797.
- ” - *Dagbok öfwer en resa genom Norrland 1758* utgiven av Nils-Arvid Bringéus och Harald Hvarfner, Falun, 1978.
- Höijer, Miriam: *Björklunda* i Norrbottens läns hembygdsförenings årsbok NORRBOTTEN (36) 1954:97-104.
- ” - *Reflexioner kring några porträtt i Piteå rådhus* i Norrbottens läns hembygdsförenings årsbok NORRBOTTEN (37) 1955:69-84.
- Lindroth, Sten: *Svensk Lärdomshistoria*, del III, *Frihetstiden*, Södertälje, 1997.
- Lundholm, Kjell & Nilsson, Ann-Marie: *Gertrud Sophia Solanders notbok* utgiven av Norrbottens museum,^{xliii} Boden, 1983.
- Lundkvist, Tyko: *Ett stycke prästhistoria från Nordmaling. Daniel Michaelis Solimontanus* i Västerbottens-Kuriren för den 5 maj 1954.
- Marshall, J. B.: *Daniel Carl Solander, friend, librarian and assistant to Sir Joseph Banks* i Archives of Natural History II (3), 1984:451-456.
- Millqvist, Viktor: *Svenska riksdagens borgarstånd 1719-1866. Personhistoriska anteckningar*, Stockholm, 1911.
- Norberg, Otto: *Hernösands Kungl. Gymnasium. Bidrag till svenska skolans historia*, Stockholm, 1896.
- Parkinson, Sydney: *A Journal of a Voyage to the South Seas in His Majesty's Ship the Endeavour*, London, 1784; facsimileutgåva London, 1984.
- Rauschenberg, Roy Anthony: *A Letter of Sir Joseph Banks describing the life of Daniel Solander* i ISIS 55, 1964:62-67.
- “ - *Daniel Carl Solander, naturalist in the Endeavour* i Transactions of the American Philosophical Society, New Series 58, No 8, 1968.
- Rydberg, Sven: *Svenska studieresor till England under frihetstiden* i Lychnos-Biblioteket, Uppsala, 1951.
- Rydén, Stig: *Johan Alströmer och Daniel Solander – två linnélärjungar i London 1777-1778* i Svenska Linnésällskapets Årsskrift 1960:53-71.
- ” - *The Banks Collection. An Episode in 18th-Century Anglo-Swedish Relations*, The Ethnographical Museum of Sweden, Monograph Series, Publication No 8, Stockholm, 1965.
- Selander, Sten: *Linnélärjungar i främmande länder*, Stockholm, 1960.
- Selling, O. H.: *Daniel Solanders naturaliekabinett och dess öden* i Svenska Linnésällskapets Årsskrift 45, 1962:128-137.
- Sjödén, Sigurd: *Stigsjöbor 1500-1825*, Härnösand, 1991.
- Smith, James Edward: *A Selection of the Correspondence of Linnaeus and other Naturalists*, I-II, brev redigerade och kommenterade av J. E. Smith, London, 1821.
- Solander, Daniel: *An Account of the Gardenia* i Philosophical Transactions of the Royal Society, vol. 52, part 2, 1762:654-661.
- “ - *Letter from Dr. Solander to John Ellis Esq.* i Gentleman's Magazine, vol. 39, 1769:530-531.
- ” - *Furia infernalis, vermis, et ab eo concitari solitus morbus, descripti* i Nova Acta Regiae Societatis Scientiarum Upsaliensis, vol.44, 1778:44-58.
- Solander, Emil: *Magnetisme terrestre* (1888) ingående som tome 1:4 av *Observations faites au Cap Thorsden, Spitzberg, par l'Expédition suédoise publiées par l'Académie Roy. des Sciences de Suède*, T. 1-2, Stockholm, 1888-91.
- ” - *Déterminations magnétiques faites au Spitzberg pendant l'été 1899*, Stockholm, 1903.
- Stecksenius Graan, Petrus: *Dissertatio gradualis de urbe Pitovia et adjacentibus paroeciis* [Gradualavhandling om staden Piteå och angränsande pastorat] vid Uppsala universitet den 28 maj 1731; översättning från latin till svenska av fil. dr. Jonas Valfrid Lindgren (1859-1931) återfinns i Västerbottens läns hembygdsförenings årsbok VÄSTERBOTTEN 1930:2-25.
- Steckzén, Bertil: *Västerbottens regementes officerare till år 1841*, Umeå, 1955.

- ” - Övre Norrland i tidningarna 1740-1810, utgivare Föreningen Norrbottens Främjande, Stockholm, 1958.
- Steckzén, Birger: *Minnesskrift till Piteå stads 300-årsjubileum*, Uppsala, 1921.
- “ - *På Storrebbens fiskläge* i tidskriften *Norrlands Försvar* 1924:37-49.
- Stearn, William T.: *The Botanical Results of the Endeavour Voyage* i *Endeavour*, vol. 27, 1968:3-10.
- “ - *A Royal Society Appointment with Venus in 1769: The Voyage of Cook and Banks in the Endeavour in 1768-1771 and its Botanical Results* i *Notes and Records of the Royal Society of London*, vol. 24, 1969:64-90.
- ” - *Svensk pionjärforskare i Stilla Havets naturhistoria* s 150-155 i Gisselquist & Tingbrand ovan.
- ” - *Daniel Carl Solander (1733-1782), pioneer Swedish investigator of Pacific natural history* i *Archives of Natural History*, II (3), 1984:499-503.
- Strandberg, Carl Henric: *Åbo stifts herdaminne ifrån reformationens början till närvarande tid*, sednare delen, Åbo, 1834.
- Tingbrand, Per: *Kapitlet Världsomseglaren* s 21-116 i Gisselquist & Tingbrand ovan.
- ” - *Daniel Solander, Piteå's around the world pioneer* i *Archives of Natural History*, II (3), 1984:489-498.
- ” - *Daniel Solander and the Pacific*; föreläsning i kort version vid invigningen av en byst av Daniel Solander på University of Auckland den 19 februari 1986 och i längre version vid föreläsning inför Royal Society och Sweden - New Zealand Association i Wellington den 24 februari 1986, allt i samarbete med Sveriges ambassad i Wellington. Den korta versionen av *Daniel Solander and the Pacific* tryckt i *Journal of the N. Z. Federation of the Historical Societies*, vol. 2, No 5, 1987:6-14.
- “ - *Bidraget Daniel Solander – en världsomseglande Piteson* i *Kungl. Skytteanska Samfundets Årsbok THULE* 1990:7-50, Umeå, 1990, vilken uppsats bygger på ett föredrag hållet inför samma akademi vid dess sammanträde den 7 februari 1989.
- ” - *I den ryska örnen skugga*, del I av Stora Nordiska Kriget 1700-21 i *Pitebygdens Fornminnesförenings Årsbok* 1989:80-101.
- ” - *Daniel Solander. Collected correspondence 1753-1782*, se Duyker & Tingbrand ovan.
- ” - *Forna konflikter inom Nordkalotten. Strövtåg, gränsfejder och krig till och med 1809*; ringpärm framtagen av Piteå kommun till invigningen av minnesstenen vid Pitsund 190 år efter händelserna där den 25 augusti 1809, Piteå, 1999.
- Uggla, Arvid Hjalmar: *Från Linné den yngres Englandsresa* i *Svenska Linnésällskapets Årsskrift* 1953:71-77.
- ” - *Daniel Solander och Linné* i *Svenska Linnésällskapets Årsskrift* 1954/1955:23-64.
- Wheeler, Alwyne: *Daniel Solander – zoologist* i *Svenska Linnésällskapets Årsskrift* 65/66, 1954/55:7-30.
- ” - *Kapitlet Solander och zoologin under Cooks resa* s 156-168 i Gisselquist & Tingbrand ovan.
- ” - *Daniel Solander and the zoology of Cook's Voyage* i *Archives of Natural History* II (3), 1984:505-515.
- “ - *Catalogue of the Natural History Drawings Commissioned by Joseph Banks on the Endeavour voyage 1768-1771 Held in the British Museum (Natural History) Part 3: Zoology* i *Bulletin of the British Museum (Natural History) Historical Series*, vol. 13, 1986:1-171.
- Wilkins, Guy L.: *A Catalogue and Historical Account of the Banks Shell Collection* i *Bulletin of the British Museum (Natural History) Historical Series*, vol. I. No 3, 1955:78-83.
- Willcox, William B. (red.): *The Papers of Benjamin Franklin*, vol. 18 *January through December 1771*, Yale University Press, New Haven and London, 1975.

Mot bakgrund av Solanders egenskap av Sveriges förste världsomseglare har dessutom från Piteås horisont alltsedan 1978 för underlättande av forskning kring Solanders jordenrunt-segling 1768-71 och efterföljande seglats till Hebriderna, Island och Orkneyöarna sommaren 1772 skrivits ett stort antal uppsatser, artiklar och notiser, vilka förtecknas särskilt nedan. Pi-teå-Tidningens nedan nämnda artiklar kan läsas på mikrofilm i Piteå

bibliotek. Piteå Segel-sällskap utsåg också 1979 Solander till postum hedersmedlem av sällskapet och har därefter seriöst satsat på att i sin årsbok Sjørullan återberätta Solanders medverkan i den episka världsomseglingen uppdelad i etapper i kronologisk ordning. Alla årgångar av Sjørullan finns tillgängliga på Piteå bibliotek.

- 1978** *Kyrkoherdeson från Piteå var den förste svenske världsomsegglaren - 38 dog under den långa seglatsen i Piteå-Tidningen onsdagen den 27 december 1978 s 10-11.*
- 1979** *DANIEL SOLANDER - den förste svenske världsomsegglaren i På Kryss & Till Rors nr 3/1979: 12-15.*
- 1980** *DANIEL SOLANDER FRÅN PITEÅ - den förste svenske världsomsegglaren i PSS Sjørulla 1980:54-64.*
- 1982** *Solanderplaketten i På Kryss & Till Rors nr 2/1982:20.*
- ” - *1981 års vinnare av Solanderplaketten Christer och Britt hemma igen! i PSS Sjørulla 1982:51-53.*
- ” - *Piteseglare på frimärke? i PSS Sjørulla 1982:54-57.*
- 1983** *Med Carl von Linné i Piteå skärgård i PSS Sjørulla 1983:85-94.*
- ” - *Daniel Solander 250 år i PSS Sjørulla 1983:95-108.*
- ” - *Solander hedras i London! i PSS Sjørulla 1983:108.*
- ” - *Seglarhälsning från Queensland i PSS Sjørulla 1983:119-123.*
- 1984** *Med Daniel Solander på Madeira i PSS Sjørulla 1984:76-99.*
- ” - *August Strindberg och Daniel Solander i PSS Sjørulla 1984:113-131.*
- 1985** *Med Daniel Solander till Rio de Janeiro i PSS Sjørulla 1985:74-90.*
- 1986** *Solander hedras på Nya Zeeland. ”Pitesonens” byst avtäckts på 253-årsdagen i Piteå-Tidningen fredagen den 10 januari 1986.*
- ” - *Artikelserien Solander och Söderhavet i fyra delar i Piteå-Tidningen 2, 3, 7 och 8 april 1986; del 1 Ett jordiskt paradiset i Piteå-Tidningen onsdagen den 2 april 1986 s 12; del 2 12-åring siktade udden - fick en kagge rom i Piteå-Tidningen torsdagen den 3 april 1986 s 23; del 3 En botanisk tummelplats i Piteå-Tidningen måndagen den 7 april 1986; del 4 ... och i gryningen siktades Australien i Piteå-Tidningen tisdagen den 8 april 1986.*
- ” - *Med Daniel Solander i Eldlandet i PSS Sjørulla 1986:78-88.*
- 1987** *Solander Strait på Nya Zeeland? i Piteå-Tidningen lördagen den 18 april 1987.*
- ” - *Med Daniel Solander genom Tuamotuarkipelagen i PSS Sjørulla 1987:69-79.*
- ” - *Med Anders Sparrman till Huahine i PSS Sjørulla 1987:107-123 [berör även Daniel Solander].*
- 1988** *Daniel Solander and Australia, föreläsningsmanuskript inför TERRA AUSTRALIS-konferensen i Sydney i augusti 1988 till äminnelse av Australiens 200-årsjubileum (1788-1988).*
- ” - *Med Daniel Solander till Otaheite i PSS Sjørulla 1988:67-92.*
- ” - *Strandhugg på Nya Zeeland i PSS Sjørulla 1988:145-177.*
- 1989** *Med Daniel Solander till Sällskapsöarna i PSS Sjørulla 1989:169-173.*
- 1990** *Med Daniel Solander till Australöarna i PSS Sjørulla 1990:168-179.*
- 1992** *Med Daniel Solander på Nya Zeeland i PSS Sjørulla 1992:122-141.*
- ” - *Havsforsknings- och djuphavsfartyget DANIEL SOLANDER i PSS Sjørulla 1992:142-145.*
- 1993** *Med Daniel Solander till Nya Holland i PSS Sjørulla 1993:156-180.*
- 1994** *Med Daniel Solander till Nya Guinea i PSS Sjørulla 1994:167-179.*
- 1995** *Med Daniel Solander till Holländska Ostindien i PSS Sjørulla 1995:124-148.*
- 1996** *Minnestal över Daniel Solander (1733-1782) hållet i Piteå landsförsamlings kyrka den 29 juni 1996 i samband med Piteå stads 375-årsjubileum.*
- ” - *Med Daniel Solander över Indiska Oceanen till Kapstaden i PSS Sjørulla 1996:161-183.*
- 1997** *Med Daniel Solander till St Helena i PSS Sjørulla 1997:168-182.*
- 1998** *Hemkomsten efter världsomseglingen [berör tiden från den 12 juli 1771 till den 12 juli 1772 och särskilt förberedelserna inför Cooks andra världsomsegling] i PSS Sjørulla 1998:139-161.*
- 1999** *Transkription utförd 1999-11-27 av den gotiska stilen i Solanders tryckta arbete FURIA INFERNALIS, Vermis, et ab eo concitari solitus Morbus, Descripti A DANIELE C. SOLANDER. Med. D. & Musei Britan. Lond. Praefecto. efter originaltexten i ACTA REGIAE SOCIETATIS SCIENTIARUM UPSALI-ENSIS, volym 44, 1778, s 44-58, för planerad översättning därav genom professor emerita Astrid Stedjes försorg och därefter utgivning med kommentarer i Kungl. Skytteanska Samfundets Årsbok THULE.*
- 2000** *Med Daniel Solander genom Hebriderna i PSS Sjørulla 2000:156-178.*

- ” -

Daniel Solanders återkomst till Piteå Gammelstad i PSS Sjørulla 2000:124-128 [Avtäckningstal hållet vid invigningen av Solandermonumentet – *Solanders stenar* – i Solanderparken i Öjebyn den 31 oktober 1999].

2001 *Piteå SS tal vid invigningen av SOLANDERPARKEN i Öjebyn den 1 juli 2000* i PSS Sjørulla 2001:172-173.

2002 *Med Daniel Solander till Island* i PSS Sjørulla 2002:145-175.

2003 *Släkten Solimontanus och Solander. Ett hjälpmedel för framtida Solanderforskare jämte några fakta om släkterna Bostadius, Burmarck, Dyhr, Granberg, Höijer, Idman, Kröger, Paterssen och Unaeus*; erbjudet för publicering i Piteå Museums Årsbok 2003 och i *Solanderiana*, Solanderföreningens skriftserie.

2004 *Med Daniel Solander till Orkneyöarna* i PSS Sjørulla 2004 (planerad).

ⁱ Nicolaus Sternel (1667-1744); född i Boteå; superintendent i Härnösand från 1728; originalmanuskriptet till det introduktionstal han höll vid Carl Solanders installation finns bevarat i Uppsala universitetsbibliotek.

ⁱⁱ Nils Gissler (1715-71); född i Gissjö, Medelpad; läkare och naturforskare i Härnösand; ledamot av Vetenskaps-akademien från 1748.

ⁱⁱⁱ Brevet i sin helhet avtryckt i Duyker & Tingbrand 1995 s 86-87.

^{iv} Porträttet är återgivet på färgplansch i Duyker 1998 efter s 44. Se därom Miriam Höijer i NORRBOTTEN 1955:69-84.

^v D v s inspektör av Akademiska kapellet. Lundholm & Nilsson 1983 s 4.

^{vi} Norberg 1896 s 76.

^{vii} Uppgiften att han vid det tillfället medförde hustru och två barn är hämtad från Bygdén del III 1925 s 76.

^{viii} Denna *relation* är i sin helhet avtryckt i Tingbrand 1999 s 118-124. Se även Tingbrand 1989:86-87.

^{ix} Magister Petrus Stecksenius Graan, som 1731 försvarade avhandlingen *De Urbe Pitovia*, var sannolikt en son till rektorn vid Piteå trivialskola Daniel Stecksenius och dennes hustru Barbro, född Fluor, och således bror till magister Israel Daniel Stecksenius (1705-42), som samma år försvarade avhandlingen *De Westrobothnia*. Efter faderns död gifte modern om sig 1719 med efterträdaren Petrus Graan (1675-1735), varefter styvsonen synes ha tillagt styvfaderns efternamn.

^x Stecksenius Graan 1731/Lindgren 1930/VÄSTERBOTTEN 1930:18.

^{xi} I sin helhet avtryckt nedan under APPENDIX.

^{xii} Brevet i sin helhet avtryckt i Duyker & Tingbrand 1995 s 405-406.

^{xiii} Brevet i sin helhet avtryckt i Duyker & Tingbrand 1995 s 407-408. I brevet skriver hon bl a att hon *för et år sedan* träffat en man från Liverpool *här i Piteå*, varför flyttningen från Ijo tillbaka till Piteå bör ha ägt rum senast under vintern 1775/ 76. Troligen hade dottern åtnjutit ett eller två *nådeår* i Ijo före återflyttningen.

^{xiv} Brevet i sin helhet avtryckt i Duyker & Tingbrand 1995 s 421-422.

^{xv} Det engelska resällskapet om tre personer färdades kustlandsvägen från Stockholm till Torneå. I ett av Con-setts resebrev heter det i översättning att man hade *passerat en liten men behaglig stad vid namn Öjebyn, som var den firade Doktor Solanders födelseplats. Hans moder, blev vi upplysta, lever fortfarande på denna plats.*

^{xvi} Brevet i sin helhet avtryckt i Duyker & Tingbrand 1995 s 424-425.

^{xvii} Brevet i sin helhet avtryckt i Duyker & Tingbrand 1995 s 426-427.

^{xviii} Märkligt nog återfinns ingen anteckning i vare sig lands- eller stadsförsamlingen dödböcker för tidsperioden 1787-91 enligt uppgift från kyrkoskrivare Sonja Lundquist. Kan detta möjligen bero på att dödsfallet inträffade på annan ort än i Piteå?

^{xix} Porträttet är återgivet på färgplansch i Duyker 1998 framför s 45. Se vidare Miriam Höijer i NORRBOTTEN 1955:69-84.

^{xx} Norberg 1896 s 75.

^{xxi} Om en 1710 inträffad, för häradshövding Bostadius pinsam *affaire* berättas i Birger Steckzén 1921 s 221.

^{xxii} Brevet i sin helhet avtryckt i Duyker & Tingbrand 1995 s 428-429.

^{xxiii} Birger Steckzén 1921 s 60.

^{xxiv} Vem denne *kaptan Granberg* må ha varit har jag ännu ej kunnat utröna..

^{xxv} Duyker & Tingbrand 1995 s 424.

^{xxvi} Duyker & Tingbrand 1995 s 427.

^{xxvii} Ett bevarat porträtt av henne är återgivet i Miriam Höijer 1955:73.

^{xxviii} På anförda skäl ifrågasätter Miriam Höijer detta i NORRBOTTEN 1989:82. Om den färgstarke personligheten Johan Höijer se vidare Birger Steckzén 1921 s 142-144, 221 och 238-240.

^{xxix} *En duglig man och på sin tid stadens mäktigaste borgare* enligt Birger Steckzén 1921 s 138-139.

-
- ^{xxx} Född 1680 hade denne som fältpräst deltagit i karolinernas olyckliga tåg över Jämtlandsfjällen vid årsskiftet 1718/19 och hållit en skakande predikan över detta, som sedermera också lär ha blivit tryckt.
- ^{xxxi} Prästänkan Margreta Cajana blev sedermera omgift med kvartermästaren och handlanden Johan Blad i Vasa.
- ^{xxxii} Sistnämnda anteckning om hustrun ifrågasätts av kyrkoskrivare Sonja Lundquist, som ej återfunnit henne i stadsförsamlingens kyrkböcker.
- ^{xxxiii} Lundholm & Nilsson 1983 s 5.
- ^{xxxiv} Axelson 1989 s 117.
- ^{xxxv} Abraham A:son Hülphers (1734-98); bruksägare och köpman; berömd för sina topografiska arbeten om de olika norrländska landskapen; efterlämnade manuskript och korrespondens förvaras i Västerås stadsbibliotek.
- ^{xxxvi} Återgiven i Carlqvist 1959 s 315.
- ^{xxxvii} Återgiven i Carlqvist 1959 s 315 och i Duyker & Tingbrand 1995 framför s 77.
- ^{xxxviii} Unaeus var visserligen ej släkt med familjen Solander men bör under åren 1744-50 ha kommit i frekvent kontakt med *vår man* under dennes första skolår i Piteå, varför uppgifter om denne här bör inkluderas.
- ^{xxxix} Birger Steckzén 1924 s 40 med bild på Nummerhällan s 43, se även Piteå SS Sjørulla 1988:85.
- ^{xl} Bertil Steckzén 1955 s 378.
- ^{xli} Möjligen skall ordet *gunst* i stället läsas som *ynest*. Ordet *ynest* förekommer dock rättstavat längre ner i texten.
- ^{xlii} Enligt uppgift från kyrkoskrivare Sonja Lundquist saknas förhörsböcker för 1770-1789.
- ^{xliii} Ursprungligen har Alfhild Axelson överlämnat originalet till denna notbok som gåva till Norrbottens museum (arkivnr 1184) och till 1983 års Solanderjubileum i Piteå tillkom denna skrift jämte tillhörande kassetband i samarbete med Musikhögskolan i Piteå, Piteå kommun och Rikskonserter.